

Abstrakt

Východiska: Buprenorfin je v současné době v České republice nejvíce užívanou drogou opiátového typu. Dle výroční zprávy Národního monitorovacího střediska byla v roce 2022 substituční léčba buprenorfinem předepsána celkem téměř 7,8 tis. pacientům. Tato diplomová práce hodnotí dopad formy výdeje substituční látky buprenorfin na kvalitu života klientů substituční léčby buprenorfinem v zařízení Cadas a Remedis. Mapuje zkušenosti, preference a návrhy klientů substituční léčby buprenorfinem prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů. Zároveň se věnuje riziku potencionálního obchodu s buprenorfinem na černém trhu, proč k obchodování na černém trhu dochází a zda se mu dá dle respondentů nějak předcházet.

Cíle: Cílem práce je zhodnotit dopad formy výdeje substituční látky buprenorfin na kvalitu života klientů substituční léčby buprenorfinem v zařízení Cadas zřízené společností Sananim z. ú. (dále jen Cadas) a v nestátním zdravotnickém zařízení Remedis s.r.o. (dále jen Remedis). Dalším cílem je identifikace problémových aspektů výdeje buprenorfinu a zmapování jejich vlivu na kvalitu života vybraných klientů. Následně jsou respondenty popsány návrhy, které by dle jejich názoru mohly mít pozitivní vliv nejen na zlepšení realizace výdeje a zlepšení center samotných ale také na snížení míry obchodování na černém trhu s buprenorfinem.

Metody: Pro diplomovou práci jsem si zvolila výzkumnou kvalitativní strategii, která je založená na polostrukturovaném rozhovoru, který sloužil jako technika sběru dat. Výběr respondentů jsem provedla metodou convenience smapling. Pro zpracování a analýzu kvalitativních dat jsem si vybrala počítačový program MAXQDA (verze 24.4). Tento softwarový program určený primárně pro kvalitativní analýzu dat lépe umožní analyzovat data, a to pomocí hierarchického kódování a segmentace.

Soubor: Základní soubor je tvořen osobami, které jsou v legální substituci buprenorfinem a zároveň pravidelně dochází do výdejového centra Cadas či Remedis. Výběr konkrétních respondentů probíhal přes instituce oslovením osob, které instituci navštěvují za účelem pravidelného výdeje substituce. Do výběrového souboru byli zařazeni všichni klienti, kteří se byli ochotni zúčastnit dotazníkového šetření a zároveň byli starší 18 let. Dotazování respondentů jsem ukončila, jakmile došlo k saturaci vzorku. Celkem se mi povedlo nasbírat 15 rozhovorů.

Výsledky: Výsledky práce prezentují demografické charakteristiky vybraných klientů docházejících do jednoho ze zařízení, dále mapují způsob a frekvenci výdeje buprenorfinu v souvislosti se spokojeností a preferencemi klientů. Jsou uvedeny pozitiva, které klientům substituce přináší stejně tak, jako jsou zmíněny oblasti, ve kterých klienti vidí úskalí či potenciál pro zlepšení. Jsou nastíněny praktické návrhy, které by dle klientů realizaci výdeje substituce zefektivnily a zajistily by tak větší spokojenost klientů. Následující část je zaměřená na potencionální korelaci způsobu výdeje buprenorfinu spolu s nelegálním obchodováním s buprenorfinem. Respondenti uvádějí své motivy k obchodování a současně nastiňují návrhy na možná řešení či předcházení zmíněného problému.

Závěr: Závěrem lze říct, že práce detailně zmapovala proces výdeje buprenorfinu v substitučním centru očima klientů. U všech respondentů převažovaly kladné odpovědi a

spokojenost ze strany většiny klientů. Všem dotazovaným se po nastoupení do legální substituce zlepšila kvalita života hned v několika aspektech. Zjištění poskytla poznatky o současném stavu substituční léčby buprenorfinem a zároveň nastínila možné intervence, které by z buprenorfinu udělaly účinný lék a zamezily jeho šíření ve formě pouliční drogy, která je rizikově zneužívána.

Klíčová slova: Návykové látky, Substituce, Buprenorfin, Černý trh, Prevence